

vers

Ferenczes István

A diktatúra közhelyei

nem számít nappal vagy éjszaka
a terrornak nincsen évszakaajtódat ököllel veri
ablakodat kóvel zörgetipalló alól ássa föl magát
vagy plafonról szakad le rádátsuhan a vasbeton falon
mint meleg kés a hideg vajonosonva jön a szellőzőlyukon
ólálkodik kéményhuzatonfelveri a lépcsőházakat
szétzúzza gyermekágyakatkényszerlakhelyre kényszerít
és ítélet nélkül elveszítbetömi a víz- és gázcsapot
kikapcsol villanyáramota tévében indulót csahol
a rádióból read lovagolleltározza a suttogásodat
vízagyúvallóvi az álmodatha szerelmet vallasz közbeszól
s ha szűz vagy megerőszakolszeretőidet megszarolja
öleléseidet sárba fojtjalehallgatja a telefonodat
röntgennel bombázza csontodatott van mindenütt és nincs sehol
bitangnak címez el – s leszölha énekelsz azért ha hallgatsz hát
ezért veri széjjel a száda kenyérre váró sorba lő
és tarkódon hál a puskacsőa bénát kalodába zárja
a vakot ház falához vágjaa kicsiket korbáccsal veri
a némákat kiselejtezia suszterből vőlegényt csinál
cédájából királyleánytés kitepi annak nyelvét
ki másképp szól és másképpen beszélha ökölbe szorítod kezed
porba üti fölszegett fejeda fasiszta kommunizmusban
igaza s joga egynek vanaz egy-népnek-vezérnek-pártnak
kakaón hizlalt elvtársnakkopónak vérebnek zsarunak
gumibotnak tanknak ágyúnakcsak pusztulsz és félsz és elrohadsz
irigyled a báva barmokatés nincsen vég és nincsen kezdet
sem élni sem halni nem lehetcsak földrehulló arcunk átka
hull mint a hó a diktatúrára...

Elhangzott 1989. dec. 22-én, Csíkszereda főterén

tárca

1989

Pontosan harminc éve volt. Ha akkor valaki azt mondja, ennyi idő után én még leírom e sorokat (pláne, hogy leírom!), kinevettem volna. Csak éppen nevetni nem volt kedvünk akkoriban.

Ha jól emlékszem, '89. december 17-én hétfőre lehetett. Azt tudom, kimezőn voltunk a dicsőséges román hadsereg közlegényeként. Négy hónapja voltunk sorkatonák, és a géppisztolyról nagyjából annyit tudtunk, melyik végét kell fogni. Azt sem mindenki.

Aztán Bákó városában, ahol egy tüzérségi kaszárnyában szolgáltam az általam sosem akart hazát, egy este, miután enyhén részegen hazatértünk a kimenőről, megszólalt a hálóban a hangszóró, és azt mondta: „Codul de lupta Ștefancel Mare.” Azaz, Nagy István harci riadó. Ez azt jelentette elvileg – mint később kiderült, gyakorlatilag is –, hogy ez nem gyakorlat, ez éles harci helyzet.

Persze, senki nem vette komolyan. Ímmel-ámmal szedelőzködtünk, aztán egyszer kivágódott a háló ajtója, hamuszürke arccal megjelent hadnagyunk, egy tejföles szájú újonc, mögötte két altiszt, és hirtelen kiosztottak fejenként hatvan éles töltényt (ez két tár a Kalasnyikovnak). Azonnal kijózanodtunk.

Aztán a tiszt közölte, most háború van. A magyar csapatok bevonultak Temesvárra. Tényleg ezt mondta.

Összenéztem Mufi barátommal. Ketten voltunk magyarok egy harminchárom fős zászlóaljban, és egy ezerszáz fős kontingensben. Mindenki ránk nézett. A tiszt – és ez mindent elárul a román hadsereg akkori szervezetségéről – megszólított: György és Veress katonák adják át a fegyvereiket.

Nem láttunk mi addigra sok akciófilmet, talán egyet sem, de azt tudtuk, ez teljes, tökéletes öngyilkosság lenne. Megtagadtuk a parancsot. Hatvan éles töltény volt addigra nálunk, harminc a tárban. Nézték a román kollégák, volt közöttük tatár, gagauz, lengyel, cigány, török, sok börtönviselt gyerek: néhányan biccentettek a fejükkel.

Aznap éjszaka nem aludtunk. Fejünket a géppisztolyra hajtvá virrasztottunk. Közben arra gondoltam: Istenem, ha ez igaz lenne, bár igaz lenne. Hajnalban a cigánykollégám átszólt: Attila, ha megyünk, ugye nem lösz hátba? Kérdeztem: ugye, Te sem? Válasz nem volt, s bár mindenki hallotta a beszélgetést, szó nem követte.

Aztán eltelt vagy négy nehéz nap. Folyamatos készültségben álltunk, és állandósult káoszban. A tisztjeink nem tudták, mit kell csinálni, mi még kevésbé, teljes hírzárlat, én még ott tartottam, vajon sikerült-e Erdélyt visszafoglalni.

Aztán huszonkettedike délután ordítva jött egy katona: „elfutott a tirannus”. A tisztjeinkbe belefagyott a szar, ezt finomabban nem tudom mondani. A titkosszolgá-

Egy napon, ez már a karácsony környéke volt, átvezényeltek a bákói volt kommunista pártot védni.

lati tiszt azonnal elrohant, hadnagyunk bekapcsolta a recsegő, fekete-fehér tévét, amin esténként Ceaușescu beszédeit kellett megnézni. (Persze, tábljátékot játszottunk közben.)

Ott állt egy hiányos fogazatú ember, a költő Mircea Dinescu, néhány további, később politikussá avanszált puccsista, és elmondták: az ország szabad, a diktátor elmenekült. Néztünk ki a fejünkől. Örültünk, de senki nem tudta, mi lesz.

Félóra múlva katonai teherautón kivittek a bákói főterre. Tömeg állt ott, énekelték az új himnuszt. Útközben valakik ránk löttek, ma sem tudom, kik-mik. Lefeküdtünk a padlóra, tizenkilenc évesen ez nem olyan nagy dolog, még halálfélelemem sem volt, pedig lyukadt a vászon a csapat szállító kocsin.

Megérkeztünk a főterre. „A hadsereg velünk van!”, skandálták az emberek. Hadnagyunk, aki pár napja le akart

fegyverezni, reszkető fejjel annyit mondott: György és Veress katona velem. Leugrottunk a platóról.

Dicsőségesnek éppen nem nevezhető bevonulásunk volt, nekem ugrás után belegabalyodott a lábam a fegyverszíjba, szabályszerű csukafejést vettem a flassterre, az emberek felségítették, vállon veregettek, valaki egy palackot nyomott a kezembe, ittam belőle. Aztán semmi.

Néhány napig járőröztünk a városban, őrt álltunk, ahová éppen vezényeltek. Totális káosz volt. Tisztjeink teljes gyávaságuk és hozzá nem értésük miatt minden tiszteletet elveszítettek részünkről. Túlélni akart mindenki. Elszórtan voltak lövöldözések, valószínűleg mi, sorkatonák lőtünk egy-

másra a szervezatlenség, illetve diverzió miatt, ez ma már nem is érdekel.

Egy napon, ez már a karácsony környéke volt, átvezényeltek a bákói volt kommunista pártot védni. Ezt tényleg nem értem, maximum ellenünk kellett volna védeni a létesítményt. Két nap alatt lelaktuk a helyet, bakancsosan aludtunk a franciaágyakban, és életemben először akkor ettem ananászt meg banánt, és ittam vizkit meg kubai rumot. Persze, kifosztottuk a szállodát.

Akkorra már a tisztjeink is látták, ez így nem jó. A diktátort közben kivégezték, nagyon helyesen, feleségével együtt, mi meg afféle feketeseregként lézengtünk a városban, az emberek jöttek, ölelgetés, kaját hoztak, italt, egyszer még egy ortodox pápa is megáldott.

De hát a „szép napoknak” is vége lett egyszer. Visszavezényeltek a kaszárnyába, és új korszak kezdődött. De erről később.

Azt mondja hogy meghámlik a cserép ha ráfagy a hó
Most légy okos testvér!
Annyi a filozófia mint a nyű
Ne dumálj nekem
A halál sírja vissza a szocializmust
Akkor is felbokrétázták a ganédombot
Most is felbokrétázzák
Kibírom én valahogy a nyugdíjig
Ebben a világban is
Ott is lógtam
Itt is lógtam
Nem én cipelem a malteros vedret hanem te
Nem te mondtad
Hogy lassan a malteros veder lesz a legjobb barátod?
Felőlem párnának is használható
Hogyhogy milyen meló lesz ma?
Ha olyan szép az új világod
Mit érdekel hogy milyen meló lesz ma?
Az lesz ami eddig is volt s ezután is lesz
Beszélgetünk majd húsz-huszonöt év múlva
Ha élünk
Na gyere Bodri kutyám szedd a sátorfádat
Ahogy a nóta mondja
Majd csak megpihenünk kinn a temetőbe.”

Csíkszentdomokos, 2019. november 20.

vers

Lövétei Lázár László

Petya

– Tanulmányfej a Feketemunkából –
In memoriám 1989–2019„Ébresztő testvér!
Tudom hogy szent hétfő van
De a pap már szart!
Nektek kellett az új világ
Hát akkor építsétek szaporán
Én kibírtam volna valahogy a nyugdíjig
A szocializmusban is
Kellett nektek bezáratni a flotációt
Ha legalább ti loptátok volna szét
De még ehhez is hülyék voltatok
Mi az hogy jó reggelt?!
Ha jó reggel elvitték volna a gatyádat
Most futhatnál utána!
Neműgyértetemneműgyértetem
Ne kezd nekem megint a filozófiádat
Köpök én a filozófiádra
Mióta dolgozol velünk?
Huszonkét napja?
Hát akkor láthattad te is
Hogy egyik magyar akar hófogót a házára
A másik viszont nem akar mert öli a tetőt